Tal vid Invignings-Acten av den nya Academiska Trägården dess Orangerie och Samlingssalar, med kongl. maj:ts allernådigste tillstånd hållit i Upsala uti den nya botaniska lärosalen d. 25 Maji 1807, då tillika firades framledne archiaterns och ridderens Carl von Linnés Hundra-åriga Födelsedag

---

Förord till den elektroniska utgåvan

Detta Tal av **Carl Peter Thunberg** (1743-1828) har digitaliserats i maj 2011 av Biodiversity Heritage Library och anpassats för Projekt Runeberg i maj 2016 av Ralph E.

TAL VID INVIGNINGS-ACTEN AF DEN NYA AKADEMISKA TRÄGÅRDEN DESS ORANGERIE OCH SAMLINGS-SALAR, MED KONGL. MAJ.TS ALLERNÅDIGSTE TILLSTÅND HÅLLIT I UPSALA UTI DEN NYA BOTANISKA LÄROSALEN D. 25 MAJI 1807, DÅ TILLIKA FIRADES FRAMLEDNE ARCHIATERN OCH RIDDARENS CARL von LINNÉS HUNDRA-ÅRIGA FÖDELSE-DAG, AF CARL PETER THUNBERG, Med. och Botan. Profesſor, Riddare af Kongl. Maj:ts Vaſa-Orden.

UPSALA, 1807. TRYCKT HOS JOH. FR. EDMAN, KONGL. ACAD. BOKTR.jpor alla i upsala varande

vettenskapernas

gynnare vänner och idkare TillkÅnnagffves hårmrd

den högtidlighet

Som med

KÖNtJttGEftS ALLERNÅDIGSTE TILLSTÅND

i DEN NYA BOTANISKA LÅROSALEN NÄSTKOMMANDE MÅNDAG DEN TJUGU]FEMTE MAJT KOMMER ATT FIRAS.

PEHR FABIAN AURIVILLIUS %

Kongl. Acadtm. nu var. ReRort

Sedan den Stort Konung Cr^CSTJU? A"

3D05L3PS tnld M Frikoßighet, font i andra Nationers häfder lärer Vara utan Exempel, åter kade üpråttnt Upfala Academie, hafva alle Hans efterträdare på Sotnjka Thronen, tofet med Honom i den Nådiga fl t Omjorg for detta Samfunds beßånd, anfeende och tillväxt. De dyrbara VederniJlen dar-utaf i dem vårti förfäders underdåniga erkanßa i Academiens Handlingar förvarat, fifvertrJjfa Ja myc-ket äfven det Hågn,fom Vettenjkaperne af de miU

A z daßt^ 4 Jfr*

da fi t Regenter kunna hoppas, att man ofta fkiille tro ßg berättigad, att fatta verkligheten af denna lyckan i fr fi ga, om itke var egen erfarenhet vifade den i defs varaktighet. Äfven nfs har det varit tillåtit, att vSrda det mäfi hjfande Beßydd, att fe Academiens Fårmaner ßadfäßade och utvidgade, hennes Foretag gillade, hennes Medlemmar belönte: äfven till var al-drahugßa upmuntran hafva mer an en gang Svenj\t Konungar och Drottningar i Nåder behagat bivißa offent eliga Föreläsningar och Tal, tipgifva ämnen till Lärdoms öfningar och af höra deras utförande, öfvervara anß Silandet af Phyßjka och Chemi]ka förf ok, befe Academiens Samlingar, och ofvrr allt fprida den glädje och tillfredsßätlelfe, under hvilken den ßitige Vettenfkaps Idkaren förgäter alla fvßrigheter och ar-betar med nya krafter.

Utan de innerligaße rörelfer af underfatelig vördnad kan ingen ibland ofs återkalla minnet af den nära Vård och det välgörande Beßijdd, fom den

edödelige Körning GT^SXDEN TRE»

DJEs _ J9"

DJE fkånkte detta Lår of att. Defsei oräkneliga prof tf Hans oinjkrankta Karlek för all nyttig Kunfiap, af Hans vidßräckta Omtanka får Ungdomens bd/la Upfoßran. Redan fåfom Rikets Kronprins täcktes lian ataga Sig Academiens ndrmafie Styr elfe, och fom hennes Canceller har Han me4 egen hand i hennes Handlingar inf St t defsa oförgätliga Uttryck: "Detta "Laroßte fom J. g fä hogt älfkar - - • Edra goro-, "mål och Edra omforger åto af flörre vigt för Fäderneslandet, Än något annat Samfund i Riket till-"kommer", och ifrån fjelfva Sin Kontingaihroti,

A3D02L3PEC£ fordna Thron, har Han fSrfakrat "att om Han redan t "yngre Ären med Huldhet omfattat Aeademien, fä *'har Han under loppet af Sin Regering varit ännu "mera forgfallig, att befordra defs lieder och tillväxt.

Det tillhör icke min penna, att för[öka någon teckning af Academiens flora förbindelfer , men det åligger mig, att tillkännagifva en Högtidlighet, hvars anledning innefattar ßera utaf dem. Vid ett af de

A s mhnga^ 6 Jfr*

tnangabefök, med hvilka Konung GrtT-S^T^A DEN TREDJE hugnade detta lJrofåte, hade Ban funnit Botanijka Tragfirden böra flyttas till ett mera tjenligt fia lie, och b »fi't derföre fi raxt, att irh allevafi af fina erjkilda Medel brforja opifajlnaden vid anliggningen af en ny Jnrattning, utan äfven, att (hanka hela Slotts • TrdgSrdtn till Academims evärdeliga Ägo. Detta verkßåldes den \j. Aug. ijSl* da Konungen Sjelf öfverlemnade Gåfvobref v et till Acadtmiens ProcancelUr, omgifven af Covfiflorwm x och lade famrr.a dag Grundftenen till den nya Oran-gerle Byggnaden. Arbetet fort [att es de följande 3rcn och nalkades fin fullbordan, nar, i en alldrig nog beklagad Stund, Academien jSrlorade fin Störfia Välgörare. Rikets Förluß kallade tillika hennes då va-rande höga Canceller till Thronen, men Academien återfann i Sin Konung mera a\i hon, jdmval under va^an af den ma fi flllfynta Nad, flSgonfin vågade t att i underdånighet tillf år fe fig. Var nu Regerande Al-lernàdigfte Konung fullföljde den Plan, fom Hans Store Herr Fader hade utfiakat, och af DEM ANDRE

Ko-^ 7 Jfr*

Konung trTTSX.AJE' JL3)0£3røM

Hand, har Academien haft den Niden, att em^ttaqa ett Anftalt, fam i nytta och Prakt knapt 'ger fin like, fant i fin Omkrets förenar en vidßrScki Trägård med det florfia Orangeris i Europa, med ett dyrbart Natura• lie Cahinett ock med Boningsrum får Profesfom i Natura/- H.fiorien.

Alldr[* k in v tr underdåniga tackfamhet genom triton flaqr vjrdnadsbetijgelfe fullkomligen tilljredsfldl• Air. Aldrig knnna Natur al- Hßoviens Idkare, äfven genom de h^tiilignße Hj ten om upmärkfqmhet och flit, tre fig till alla delar hafva fvarat emot jà mycken upmuntran, fi mijeken får deras nytta och ntje an> v*nd koftnad. Men att inf Sr dn Allmänhet, ßm re Jan ofta med forundran hefett denna Kungliga Gifva, att i den ungdomr nJrvari, får hvilken detta naturens Tempel blifvit Spnadt, genom en egen Feß fira Academiens Lycka, t.lka hennes

FSrefalfer, hennes Hopp och hennes Önjkningar, det har varit en glädje, fom hon vSgat ut-

A 4 bedjabedja ßg, ock Hans Majefidi v?tr jflllernadigße Ko* nimg har täckts bifalla. Den ijugnfmtt i denna Manad fkall i anledning häraf, genom Invigning af det nya Oraugerie- Hu[et blifva i dubbelt htfnßtndt mJikvcfrdig i denna Acadcmies Hißoria.

Den var det redan genom franiledne Ar c klette vnt cch Riddaren* af Kongliga Nordßjerns Orden

/

C Ah i, von LINNES fodcljt, famma dag, j Sr hundrade ar tillbaka. En Man , fon genom ßtt Snille , Htt Nit och ßn, ArbetfaniJut gaf Naturel - Hift orten ett nytt utfeeiiJe, fotn uptande ljus ock införde ord-ningy där fornt mörker ock oreda kerrß.at , fom ge* navi ßna Arbeten gjorde Upfala Academie ock Sven* fika Nationen namnkunnig i hela det öfriga Europa. Hans fjllfynta Natursg&fvor gynnades vitt af fiera tillfälligheter, >f hvilka fa Lärdoms Idkare kunnat ßg hugna, luca ånnu fåne med likq, båtnad får ßn y&ttenjkap ßg begagna. Den ^ lyckan, att under ßn hfnad vara ailmant högaktad, att efter ßn bortgång ännu v-jrd^s får ßr.a rnådor, ännu rådfrågas ock

följas9 J^

följas i fina up gift er, ännu srkännat fur Den, af

hvilken tf v en ßnaße efterverld kan lära fig den ratta

t

vågen till Naturens Kännedom, den lyckan har Ary

/

fhiatcr von LINNE förtjent, och äfven vunnit, i högre grad ån nSgon annan innom vårt Fädernesland,

Den Trägård, fem han i Upfala anlagt och den Naturalie Samling t fam han pa Hammarby up-fi a lit, blefvo ofta får mal får Öfverhetens N3-

4

diga Upmärkfamhet. Flera gånger kallades han till

Hofcet, och arbetade dar i Drottning ü[LuO^V^X-

XjT3Cs.HR Egen Sfvervaro: hvar-

je gang med nytt Bifall och nya Vedermälen där-utaf. Archiaters Namn och Adelig Sköld voro icke ovanliga Bevis pä Majeflätets Tuneft, men ingen Svenfk Urd hade fårs honom burit den Nord-

ftjtrna, genom hvilken Konung J^DOUCj-DPUKC

JEÄEDRXC utmärkte von LINNES alldeles egna fortjenfier, ingen hade ernått, ingen kun de väl ernå en dyrbarare belöning, än han, då honom tilläts, att fjelf nämna fin Efterträdare, en

A s^ TO jfr

Son, af kant öm a och fiiekügi hind, ifrån fp ä fore area, danad till detta Ämbete, CARL V n 1.1 NN K d*n yngre. Rikets ypperße Män anßgoför en pLit, aff. befordra hans Afßgter, ott prija hanr bmiö-i t-de. att fa Minne> penningar till hfins Ära c,ch Up~ mnntran. lf rau alla Landfkaper famlades Sve> iger Uiigémn omkring hans Cat heder, och Utlänningar, alt ifrån Aitipndevnz, ökade de lärgirigas antal. NäJJan alla Lärda Samhällen äfadj hav r Biträde. Di Kongliga Vettenfkaps Academien i Stockholm inrättades, blef han vtfedd till Hennes fSr fi a Pr (efes, och i den Parißka var han of Svenfkar den föt fle, fom blifvit väld till en af Ara,Amiens ofta ti t lä nß a Ledamöter. Hans Skrifter grundade jr.5 jäkrn K ön vitnno öfver allt d't förtroende orh den eftrrföljd t fom befegrade alla Inkaß och lofvade I.mre fkj Namnet er. fänrr odödlighet. Flere hafva kanfhe fmickrat fig med ett fidant hopp, fe dan de i ßn Scmtidr cin• fxränkta tillgif uenhrt trott ßg dertill äga en lika an« ledning, men fällan

har efterverlden anjett ßg lika förbunden., att upfßla detta hopp,

Sam»u

9

Samma år, finn Archiater von LINNE lemnade f Sr gänglighet en, blef hans Hl inne, infor Kongliga Vet t en/kap s Aeademien i Stockholm, upreß af en ibland hans äldßa och ädlaße Vänner, med all den Sanning och Värdighet, fom egnade teckningen af en Man, hvilken, alf nar t af Naturen, i all fin tid undßydde det diktade och öfverdrifna. Kongliga Vettenfkaps Societeten i Upfalz , fom hade haft den fägnaden, att af ßna medel lemna honom det fSr» fia offentliga underßud, fam var det fSrßa famfnnd, fom valde honom till Ledamot, och fedan i Tjuguett ßr ägde honom till Secreterare, har i fina handlingar om hans Lefnad och Förtjenßer lemnat Samtid och Efterverld en Underrättelfe, fom vittnar om hennes up-fyllda hopp och hennes oföränderliga erkänßa. Utlän-fke Lärde hafva fokt, att gSra hans Kunfkaper all möjlig Rättvifa genom Äreminnen, Lof tal och St tf telfer, enkom fåranfialtade i den afßgt, att likforn under Linneifka Namnets Palladium bidraga till Na-tural - Hißoriens trefnad och utvidgande. Hans Vänner ock Lärjungar upreße for flera ar fedan i Up-

fala12 J3*

fala Domkyrka, icke langl ifrån hans Graf, en Minnesvård, fam i Skånhet och Enfald täßar med Ålder-domens och öfverträffar de ßeße Nyares. Den Maka, fom förljufvade hans dagar, har till K. Vetttnfk, Societeten i Upfala öfverlemnat en icke obrtydelig Penninge-gSfva, af hvilken årliga Räntan utdelas på Ar ditäter von LINNES Fodslfedng till belåning får de bäßa Afhandlingar i Natur al- Hißorien. Och genom en lika ßor Gåfva, till fanuna ändamål y hafva nyligen hans Dåltrar och, Magar ådagalagt Deras kärlek for en vårdad Faders vettenßap och Deras Jnjkan, att bidraga till hans evärdeliga hugkomß.

Men om och alla desfa Vänfnapens t Vårdnadens och Kärlekens Offer t under den allt får fi år and t tidens framfart, någonßn fkulle råka i får gä t enhet, fkall Ukväl Hißorien, få länge den af Svenjk Man åpnas, frambära den i filt ßag enfamma under rät-telfe, att en af Sveriges flår fi a Konungar, innan ännu den ejijkilda Saknaden hade hunnit våga något bemå-dande, inf år Rikets får famlade Ständer beklagat "Upf.la Acadcmies forluA af en i hela vittra

"VerU^ 13

"Verlden åfven fa namnkunnig Man, iom en flrt "Fädernesland hedrande Medborgare" och att Denm

Konung icke nog tillfrtdßäld af detta honom egnade håg-

fa loford, tvänne ar därefter låtit i en Medaille affjut-

/

tcnde ßorleken prägla LINNES och dm fårjanit Naturens Bilder, förevigade , förenadt, på Körning ßr^C^XjUf? DEN TREDJES Befallning.

Att med ett Åmtwttlfc • Tal vilja åhå Glanfen af fa lijfande Arebetygplfer, hade varit en lika fä-fång , fom formålen tanka. Men äfven få omojligt hade det ock blifvit for Academitn, att, utan den

Itfiigafte erinran om hvad hon i Archiater von LIN•

/

NE inemot fyratio ar ägt, furßa gängen famlas i

den Lär of al, hvilken Konung O jCdLjU* DEN TREDJE grundlagt under yttrande, att "den icke behofa, fa lÄnge LINNES flora Nunn "ånnu upfyllde allt, och den lärda Verlden i han» "Vetrenfkap endaft erkände hans Lagar". Till Tolk af desfa förenade Känßor af Tvänne Konungars ho g* fia Nad, af ett hjfande Tidehvarf i Academirir

Hißoria,, och en Lärares Vardt, fem mfdfå inn:r~

fyÅ, 14 jfr

tig hög da/till bidragit, har därföre Coußßorinni Acadetoiicum utvalt Profesforen och Riddaren af Konglig IVaf a Orden. Herr Dottor CARL PETER TtiUNBERäi hvilken, fedan Han i tijo ar undet Archtattr von LIIxKES handledning ßuderat Natu-taU fißorien , Hu i tre och tjügU, till fm och Acàde-toietif heder , irlÄehaft fin vördade Lärares fl alle * dcfriili af Honom långt förut likfom invigd genom deilà Vitsord: Aildrig har jag haft mera fägnad och hug-ttad af någon Botanift.

Academien har vtigat utbedja Hg deri arati 4 att vid denna Vettenjkapernns Fefl i Upfala , henne tilläts närvarande vörda fin Högße Styresman, konglig Majeßäts Hvgflbetroddé Mari, Svea Rikes Marfkalk, Upfala Academies Canceller, General-L\eutenanteni Riddaren oth Comtnendeuren af Konglig Majeßäts Or den ^ famt Riddaren ef Franjka Militàit Orden, Högvälborne Grefven, Hert" AXEL von FERSEN, och Hans Excellence hede ämnat, Vi vete det med vifshet > Jkänka ofs denna efterlängtade glä-

dje t^ 15 Jfr*

dje, cm icke andra vigtigare göromål hede fordrat Hane ExcelUnces närvaro i Stockholm. Däremot hov-pas vi med fullkomligafie joker het, att Konglig jefiäts Högt bet rodde Man , Svea Rkes Årkebtjkcp, Upfala Academiet Procanceller, Comfhendeuftn af Kongliga Nordßjerne Orden, Högvördigfie Dcètorn, Herr JACOB LINDBLOM vid detta högtidliga tillfälle täckes infoga det Rum, ifrån hvilket var vördnadsfulla tillgifvenhet i Herr Procancellei ens och Commendeurens B fall väntar en 111J upmiintran ‡ att framgent förtjena det. 31 er än en gang har A cade-mien vid fina fi årre Samm ankom fi er haf t den Hedren% att fe Konglig Majeßäts Ilogtbetrodde Man, General - Lieutenanten, Cheren För Kongliga Htlfinge Regementet, Cofiimtnäeuren af Kongliga Svärds CrdeH it: ed Stora Kärf et H^gvälbnrnt Fri herr en, Hert GUJTAF IVILHELM KAULBARS näi va and». Nu fk tlle en lika yrtnefi ej allenaß aterkalla den l:jc-ka, fam vi tillförene åtnjutit, v t an tillika lindra jak* haden af en annan. Ty af Konglig Majeßäts TrO-&an, Landshöfdingen öfv et' Upfala Län, Commendör en16 Jfr

de 111'en af Kongliga Nord fi jer ne Orden, Högvälborne Friherren, Herr ERIC aj WETTERSTEDT, är den ynneßfulla Benägenhet t hvilken Acadcmien q/ta, oth äfven helt nyligen, erfarit, irÆe medgifven for vårt hopp, emedan Herr Friherren och Landshöfdingen begifvit Sig till Länds gräns« /Jr «// upvakta Rikets Allemådigßa Drottning. Af de öfrige Vettenjkapernas Gynnare, af alla deras Vänner och Idkare , fom antingen, under en jemnare närvaro } Upfala, eller ock, fi// heder jör

denna högtidsdag, ej anfett må dof amt, nf/ Äi/f infinna: af Eder, fom under en glad hugkomß af de mnntraße ären ännu icke uphuren, a// lifligt älßa det Lärofäte, fom lemnat Fäderneslandet få många kunniga och redliga Medborgare , eller juß nu famlen de Jnßgter} fam i en framtid ßola bereda Eder Sällhet ochßadga Edert Värde , af eder önßar och väntar Conßßorium Academicum, att fe Sig åtföljdt och omgifvet på en Dag, fom högtidligare för Snillet, Fliten och 7 ackfaniheten, fällan vid Acadcmien firats, fällan torde komma att firas. Upfaia d. 23 Maji 1807.mt

Xj»etta rum, fom i dag hedras af en talrik och lyfande Förfamling: fom för 20 år fed^n grund - lades af en Stor KONUNGS Hand, och genom en Frikoftig KONUNGS Nåd vunnit fin prydnad; fer j på denne Högtids-dag, fine dyrbare Kolonner uprefte, fin pragt fullbordad , hvars Majeftåtifka anblick lika få mycket förtjufar, fom defs nytta i en framtid /kall blifva ftor och af ett outfajeligt varde.

Dkr, hvaråft för få år fedan Gudinhan ceres utdelte mildt fine håfvor och lönade Landtmannens noöda med korn-rika kårfvar: der vifar fig i Dag ett åt flora och fauna

B MheJgadt Tempel, der æsculapii Söner fkåda Naturens Skatter i fin fulla pragt och utgå Lårde, att lindra den lidande JVlånfklighetens plsgor.

Vi sk Rpg«*nter hafva uti alle tidehvarf upmuntrafc Vetenlkøper ochKonfter, defse Gudabarn , fo;n förådla vårt Slägte och bereda vår Lyck Tålighet.

Sådane furstar hafva alltid prydt den Sverifka Ivonunga-Thronen, och detta Lårohus i fynnerhet har deraf ront de

ypperfte, de lyckeligafte, vedermålen. Utaf GUSTAVER upråttad, riktad och belkyddad njuter Akademien fin Sållhet, fitt Anfeende, fittBeftånd: utaf GUSTAF fitt Lugn, fin närvarande Lycka. Akademien har med glådje teknat pl fina lYledailler:

Tua ßm, Tua ciicar oportet, i) och Titus jam regnat Apollo. a).

Den för fi e GVST AT, Sveriges Cwr* fte Välgörare, Förfynens gudafkåuk åt etfc

för-^ 19 Jfr*

förtryckt Fädernesland, har Akademien att tacka för fin hölsning ifrån Munk-grål och fin höjning rill ett mera värdigt, ett mera nyttigt låro fått.

GxrsTAT för-

tjanfter emot Rikets åldfia Lårohus åro öfver all jåmförelfe, öfver allt mitt lof-ord. Hans Kongliga Donation år den grundval, på hvilken Akademiens hela beftånd hvilar, på hvilken all desf låro-anftalt finnes upförd: af hvilken Lärare njuta fitt underhåll, de Studerande fine Stipendia. Den år den medelpunkt, hvarifrån fprides all den Verkfamhet. fom fkall bereda kunnige Handledare vid Un

dervisningsverken: fkickelige Ämbetsman åt

i . '

Konungen och Staten: nitilke Lärare åt Kyrkan och Religionen: uplyfte och lag-lydige Medborgare af flere yrken och flere ftånd.

VÅLSiGNOM i tyftbet Defse Thronens prydnader, Defse, framfiutne tider£, ypperfte Hjeltar; och erindrom ofs, med glädjens re-

B 2 nafte^ 20 Jfr*

nafte ut-tryck, den Nåd, den Frikoftighet, de mångfalldige Välg]erningar, fom vi åtnjutit utafDeTvånneßlT^^T^JEJR, Hvilke få ofta med nadigfte välbehag emottagit vår underdåniga hyllning: få ofta med en nådig blick uplyftat vårt hopp, få ofta förekommit vår underdåniga onfkan: och ined få mycken mildhet nedlåtit Sig, att infe vår flit uti låroftolen , vårt nit att undervifa, vårt bemödande att gagna, och vår omtanka att vårdigt upfylla vårt kall. Uti Defse Höge Regenter har Akademien ågt den lyckan, att vörda fine högfte förman; fine mågtige beskyddark, fine ådelmodigafte välgörare. Och vi, Mine Herrar Ämbetsbroder! huru lyckelige hafva icke vi uplefvat defve tider? huru högt hafva icke vi vetat fkatta denna lycka? huru ärofull år icke den tröft, att återkalla dem i vårt minne? och huru ren, huru ofkrymtad deu vördnad vi nu kunne yttra för en få ovärderlig, få af-vundsvård fållhet, hvaraf åtankan aldrig (kall utplånas utur vare kånflofulle bröft.^ II Jfr

Dkw Tredje ÖTO^F, Sveriges Titus, Sitt tidehvarfs uplyftafte Regent, den forße ibland Konungar, likafom den jSrße ibland Medborgare, en Vefpaßan uti mildhet och to-lerance, en Demoßhenes i vältalighet, Sång-Gudinnornas fråmfte Gunßling, den ypperfte Mecenat för Vetenfkaper och Konfter, en Skapare af Millioner Mànnifkors lyckfalighet: har uti tackfamhetens Tempel förvärfvat SIG en utmärkt Iyfande plats, i vare hjertan en oför-gångelig Åreftod.

Men, Store KONUNG! att tekna DIN fjåls förträftelige egenikaper, borde jag aga en högre anda och en lyckeligare fjäder. Min inikrånktare förmåga tvingar mig innom trån-gare grånfor,då på detta ftäile öpnas mig ett vidftråckt falt, att tala till DIN Åra, och med ett ofminkadt lof-ord uphöja DJNE einot detta Lårohus oråknelige förtjånfter.

År 1787 d. 17 Augufti var den högtidelige, den för Akademien få ärofulle Dag, då Kongl.

Maje*jfr

Majeflåfc, III, glorvördigH: i

Aminnelfe, omgifven af Sitt Hof och Akade-milke Latare, täcktes till denna Akademiens evärdeliga ågo

öfverlämna och fåråra denna Kongl. Slotts-Trägård, jåmte nådigfte förfår kran om upbyggande af detta Palats, hvartill Hans Majeftåt med EGEN HAND lade förda Grundftenen. 3).

i

Hvad vind denna Kongeliga Gåfva till-fkyndat Akademiens Rantkammare, lärer hvar och en kunna infe, fom känner behofvet af det gamla Orangeriets ombygnad: hvad för-mon Vetenfkapen vunnit, utvifar fjelfva plat-fens uphöjdare och fundare låge: hvad genvåg till Naturens kännedom, genom utvidgade ai> ftalter erhållits, fkall Rikets deraf fördublade nytta nu och i all framtid utvifa: det ftörre anfeende Akademien tillika tilflyter, Ikola Utlänningar och Kånnare förkunna.

Minnet af denna Högtid år outplånligt iußsårpt i mitt hjerta, pch min underdåniga

åtan-*3 JZ*

åtanka deraf (kall aldrig med tidens fart för*

fvinna. Huru ofta GVSTA.TS genom-trångande blick infett gamla Trägårdens otjänlig;) låge och brißerne vid dervarande Orangeri: huru nådigt den mildafte ibland Regenter behagat uptaga och med rådigfte bifall bekröna en nitilk Lärares underdåniga önflcan: 4) med hvad ßcynd/amhet anftalterne till verk-ftållighet blifvit anbefalde 5): alt är, ännu i denna ftund,få lifligt måladt för min Själ, foin min glädje då var gräns-lös, och min enfkildta underdåniga vördnad den känflofullafte, rena-fte, heligafte.

Vi, Mine Herrar! vi.fomågt den lyckan, at le defsa murar uprefas, defsa Salar prydas: vi fkole altid med förtjusning infe värdet af Denne KONUNGS Nåd, och aldrig förgäta , at innom tackfainme bröfl: uprefa en Minnesvård, teknad med HANS Välgjerningar, hvaraf minnet (kall fortfättas öfver grafvens och feklernes gräns.

GU?24 JSb

GXTSTAT ÆDQIHjPM IV,

t

v ur nu regerande allernådigfte HERRE och lvONUNG, SIN företrädakfs och herr FADERS Afbild uti Dygder och Like i Mod, åger icke endaft fom regent den oinfkrånk-tafte rättighet til vår underdåniga vördnad, utan äfven fåfom välgörare de högfta an-Ipråk pä vår ouphörliga erkånfla, på vår gräns-lo fa tackfamhet, för DESS Kongl, frikoftig-het och ovärderliga nåd emot Akademien och defs Lärare.

Lärarne utan bekymmer för fin ut-komft, underftödde af en förbättrad lon väl-i ^na i ftilhet den dyrbara Nåd, hvilken

&VST.AJH1 ASDOXjrøC fåfom canceller dem beredt, och fåfom konung i nåder ftadfäftat. Under loppet af framlkri-dande tidehvarf (kall denna Kongl, vålgjerning våcka taflan och nit, tackfåjelfe och förböner.

Akademien äger uti det Palats, fom i dag vacker vår beundran, och fom af kongl. maj:ts ofparda koftnad vunnit fin fullbordan,A*

fm prydnad, det ojåfagtigsfte bevis på KONUNGENS höga vård om Vetenfkapernas tilvåxt, Akademiens heder, Ungdomens undervisning, Fäderneslandets gagn och förkofran.

Dem ypperliga Samling af fållfynte och koftbare Naturens Alfter, fom långe utgjort en af Drottningholms ftörfta prydnader: denna lltönq grupp af Snäckor och Koraller, dem en Stor och Lyfande DROTTNING, en Rikets • och Nordens dyrkade pallas fordom famlat, ftådat och betraktat: denna koftbara prydnad af Naturens Sållfyntheter, fom nu förhärligar en af desfa Salar: äfven denna Kongliga Gåfva fkal i dag och i evige tider vitna om den Qina karlek, hvarmed denna Akademi af kongl, j\iajestÄt altid blifvit omfattad, och den Vi långt mera beundra, ån vi förnia den värdigt erkänna och med tilbörligt loford uphöja 6).

Detta Orangeri, fom vunnit Utlånnio-gars bifall och ej fållan deras beundran: desle

Sam-^ 26 Jfr*

Samlingsrum, der Naturens Skatter, til al-mån uplyfning och nytta, blifvit upftålde: Denna Lårofal, der Naturens Under fkola tolkas, — der Rikets Ungdom /kall undervifas, — der kunnige JVlån (köla tildanas: desfe fkola vitna om GUSTAVERS Kårlek emot detta Lärohus och om desfe oförgåtelige regknterS Nåd emot Vetenfkaperne och defs Lårare.

Ingen Åhå hade i dag, på Tackfamhe-tens Högtid, fér Akademien varit (lörre, ingen glädje for defs L,årare lif! give, ün den, fom (kulle utgjort vare önfkningtrs höj-i, at kongl majestät täckts med SIN hoga når-varo iipiyfa detta rum, — gifva högfta anfeen-de åt denna Fe fi och ifrån SIN Kongl. Thron med nåaigfte välbehag emottaga våre under-dånigfte tackfåjelfer, varmafte on(kningar och vordnadsfullafte vålfignelfer.

Denna tillfridsftållelfe (kulle varit Of<? dyrbar, denna Nåd ovärderlig på en Dag, dl Akademien njuter den lyckan, at högtidelj-

pn^27 Jfr

gen emottaga och inviga detta åt Vetenfka-per helgade Tempel, desla åt fauna och flora inredda Salar, en ovärderlig gåfva, dyrbar af dels ypperliga pragt, dyrbar af Kunlkapers odling och tilvåxt, dy» bar af Fäderneslandets mångfaldiga nytta.

Akademiske lårarne, famlade uti denna nya Lårofal, frambära i dag hogtideligen for kongl. maj:ts Nåd fin djnpafte vördnads, fin lifligafte rackfamhets Ofler. Eldade af nit

for fin KONUNG, fit Fädernesland och fine IVledborgare brinna de af åtrå, at vifa , med hvad underdånig erkänfla de emottaga af KONUNGENS Hand den dyrbarafte gåfva.

Wetenskaperne, altid tackfamme i den mohn de befordras, altid frugtfamme i den mohn de njuta (l<ydd och upmuntran, fkola, uplyfande och gagnande, uti all framtid blifva de ojåfagtigafte vitnen af KONUNGENS höga ynneft för dem, famt til Efterverld och Kommande Äldrar öfverföra minnet af KONUNGENSGENS Nåd emot detta Lårofåte och HANS ofkattbara Skänk åt en nyttig Vetenfkap.

Rikets ungdom, fom hår förfamlas, at vinna mognad i lårdom och ftadga i dygd: fom hår beredes och fullkomnas till KONUNGENS och Rikets tjånft: lifvas af tackfamhetens eldiga-fte kånflor för KONUNGENS öma och nådiga Vård om defs vål och Fäderneslandets blomftrande lycka.

Den tal-rika klafs af nyttige medborgare, hvars röft fållan framtränger till Thronen, men hvars rörde hjertan 1 tyfthet vål-figna fin kung och landets välgörande fader: desfe Millioner af närande Samhålls Lemmar, flålte öfver Sitt tidehvarf o€,h fin lycka, tända uti erkånfamme bröft de renafte lågor, för kongl, majits hulda omtanka om deras vål, befordradt igenom (kingrande af Okunnighetens mörker och fördommars villor, igenom ipridning ifrån detta ftålle af Sanningens ljus och nyttige Vetenskapers tillämpning.

Ak a*^ 19 Jfr*

Akademien, denna Nordens äldfta och ftörfta Hög-Skola, denna ypperliga Inrättning för Vetenfkaper och Konfter, denna Plantlko-la för Vishet och Dygd: hvareft Millioner Månnifkors uplyfning, odling och fålhet beredes: hvarifrån tufende fördomsfrie, kunnige och fkickelige Lärare och Ämbetsman utgå; fkall evigt åt kommande tidehvarf förvara KONUNGENS dyrbara namn och för kommande Slägter förkunna HANS ovärderliga för-tjånfter. Uti fine häfder /kall den uprefa åt kongl. maj:t fådane Areftoder, fom trotfa tidens för Hörande välde, varagtigare, ån egyp-tens Pyramider och de Fjällar, fom emot Norden begränfa KONUNGENS vidftråkta Rike.

Den tolk , fom med Snille och Smak borde uphöja denne högtidelige dagens Åra, onfkade värdigt kunna tekna den glädje, fom på allas anleten finnes lifvad och fom fvallar uti hvarje droppa af hans

egit blod; men mit bemödande röjer IVaghe-

tens3°

tens (tämpel och mit ånnu icke nog riktade Modersmål faknar få vål ord, at tolka vårdet af kongl. maj-.ts Nåd,

fom talefått, at uttrycka Svenfke MedbtödesS tackfamma kån^ flor. De rörelfer, fom hafva fig innom detta bråft,ochden rena tackfamhets eld, fom brinner innom detta hjerta, hvilken lika helig med vestas der aldrig (kall utfiockna: desfe fkola vitna om de oforgångelige tackfamhets Olfer, fom jag vid åldrens höft, med ungdomens hela varma, för KONGL. MAJ:T i underdånighet nedlägger.

PrÅgle samtiden uti Silfver och Guld ininnet af desfe kongl. maj:ts Vålgjerningar, Frikoftigbet och Nåd!

Rese en efterverld Åreftoder utaf Marmor och Granit! Men!

Tacksamme LÄRARE fkola förvara minnet håraf uti Kånflofulle, underdånigll: till* gifne hjertan; och i fine Tideböcker till Framtid och fednafte Efterkommande öfverlämna och föreviga Det!

MINEMINE HERRAR!

Natiirens kännedom år åmnet för den

Vetenlkap, fom ifrån detta ftålle lkall fpridas.

För Theologen öpnar fig hår ett oåndeligt falt till betraktelfer, till kännedom och helig vördnad för den Gud, fom han rjånar.

Han finner denne Guden lika tilbedjansvård utiÅlkans blixt och Nordfkenets fladdrande ljus: uti Solens glans och Fixftjernans tindrande fi»ålar, fom uti sinai Thordön och mos is brinnande bufke. lika härlig uti AniarijUens och Gloriofat prålande blommor, fom uti PSfoglens lyfande fårgor.

lika förundransvård uti den ofantelige Vat-fijktn, hvilken laftar hela ftepp, fom uti de ofytilige Infuftonsdjuren, af hvilke Millioner kunna rymmas innom en enda Vatndroppa.

— lika^ . 3* A*

— lika allvis uti hvarje djur-arts underbara

bygnad och hushållning, fom uti hvarje blommas minfta delar. Utan infigt i Naturen känner han ofuIkomUgt den Gud, fom han dyrkar;

— tolKar ofta orått den heliga Bok , fom in*

nehåller Guds uppenbarelfer; och

— faknar ofta tufende Ikål att väcka öfverty*

gelfe hos Tviflaren.

\

Den Lag-kloke finner hår månge föremål* fom leda honotn till begrepp om rättvifa och upmuntran till defs utöfning. Hela Naturen år en regelbunden inrättning,

— fom aldrig afviker från fin Skapares vilja}

— fom värdigt upfyller fin beftämmelfe;

— fom råttvift fullgör fine pligter, fitt kalh

LÅkaren, denne i nodens tid , under elåna dets tiiflånd, altid öme,altid deltagande Månni-iko-Vånnen, år nåflan enfam den, hvilken författningar ålägga den fköna och rika Naturens kännedom :33

dom: fom i fynnerhet förftår, att anvanda Naturens ftora forråd tiil fia och fine med-

inännifkors nytta.

Han finner hår de ymnigafte tilgångar for fin Vetenføap, för fin forflcuing, för den Sjukes hål fa och lif. Han håmtar hår de ovärderlige Medel, fom

lindra plågan och aterftålla hålfan. Han bereder till Läkedom få vål Djur-rikets och Sten-rikets alfter, fom

Våxternai fårfkilde delar.

Kina-barken och Kamfertin> Opium och Känden, M ofint och B åfvergå Ilen, Salt arter och Mineral - våln, Alt år ett Åmne for Hans vetenfkapj alt år beredt för Månniikans behof, alt år en Gåfva af en Allgod Gud, alt talar högt till Skaparens åra och lof.

Filosofem, fom fiker efter Verldslig vishet och bemödar fig att utfoifka Naturens

C hem-34 J3*

hemligheter, åger i Naturens betraktande det vidftråktafte falt för fitt fnille och fin fattning.

v

I Naturens befkådande finner han en oàn-delig vidd för fin underfökning för fin vett-girighet — fine Sinnens ådlafte bruk och ut-vekling af fin fjåls förmögenheter.

Skaparen framlägger hår icke allenaft de Gåfvor, fom tjåna hvarje lMåunifka till föda, till kläder , till läkedom; utan den Vife och Vishetens ållkare finner tillika

— uti hvarje djur-art, ifrån Vtdtn uti Grön-

lands haf, intill Polypen uti vattudiket:

— uti hvarje ört, ifrån Cedern på libanon,

intill den ofynliga Mosfan på Jerusalems murar,

de utmårktafte fpår af den Allgode Gudens

vishet och allmakt; de måft talande och öfvertygande bevis af den oåndelige Gud, fom uti de ofanteli-gen ftora och lyfande Solar, åfven fom uti minfta Kråk och hvarje blomma vifar

Sig35 jG*

Sig - lika härlig. ~ lika majeftätifc, —

lika tilbedjansvärd.

Hushållaren hämtar utur Naturens milda (köte få val fine infigter, fom ämnen för fine behof.

Åkerjorden odlas till Millioner Männiikors underhåll.

Trägården fårädlas genom plantering och ympning, att gifva ädlare frugter. Blomjfergärden förhöjer fitt värde med tufende Jyfiande blommor.

Oliven och Vin - rankan. The* bujk.cn och Brod - trädet, Indigo och Caffe'y Linet och Hampan, Mulbärs • trädet och Bomuls-bufken gifva alie, under Måftarens odlande hand, de rikalte fkördar.

Naturen framlägger för allas ögon den

förtjufande Tafla, på hvilken defs flkönheter

blifvit målade, hvilken årligen vid Solens an-

C 2 »al-^3 S jfr

nalkande i alle länder förnyas, fom fprider varma och glädje i hvarje lefvande varelfe; hvars fpråk begripes af alle folkflag, — af alle åldrar — och af alle tidehvarf.

Naturens Skatter indelas uti trenne fto-ra Riken, hvilkas omäteliga förråds-hus innefatta oråknelige ämnen, Månn i (kor till getnen-fanit biträde, underhåll och nytta.

Sten-riket utgör masfan af vår Jord, år det tyngfta af alle, lämnar fåfte åt våxterne och hemvift åt djuren.

Diamanten prålar hår med fine lyfande ftralar, Guld och Silver med fin renhet och färg, Kopparen med fin

fmidighet och Jernet med

fin hårdhet. Marmorn trotfar feklernas längd och Graniten tidens förftörande välde. Platina och Kabinen kunna fvårligen fmåltas» och det flytande Qvickß/ret fvårligen bringas til en faft kropp.

Btr-37 A*

Bergen mpd fine flcatter gifva jorden ftyrk*

och famband. Mat-jorden nå^er alle växter; och bereder

— den flcugga , fom Skogen gifver,

— den frugt, fom Palmen frambringar,

— den faft, fom vindrufvan Ikånker, och

— det Sädeskorn, fom foder milliarder lef-

vande varelfer.

Alt tjånar Mlnnilkan till nytta: alt år ett åmne för hennes verkfamhet, alt bidrager till hennes beqvämlighet,

— till hennes höfsning och förädling,

— till hennes nöje och lyckfalighet.

våxt- riket

tåcker och bekläder den yttre jordflcorpan:

— målar den gröna med tufende blomfter be-

prydda ången:

— Ikånker vålluft: åt vår lukt uti doftande

blommor:

— och ögat den vackrafte anblick uti Lilior

och Tulpaner.

Hår^3 S jfr

Här fer man Palmen uphöja fin resliga krona.

— Skogen bjuda lugn och tilflygt åt djuren;

— Träden ftam gifva åmne åc Skeppet, Pa«

latfet och Meubler:

— Bujken frambringa Frngter och Bär:

— Rankan framalftra Drufvan och Vinet:

— Linet beredas til tågor och lärft:

— Indigo och Lofvar gifva förträffliga fargor:

— Cocosnötter och Brödfrukt — Hvete och Ris•

gryn bjuda läckre och födande Rätter. Våxterne finnas öfver alt utplanterade. De finnas få val på islands nakna klippor under norra Polen, fom under Æqua-torn på indostans bördiga flit. De pryda få väl den kalla lappmarkens ifiga Fjällar, fom de af Solen förbrända länder i africas torrafte öknar. De äro fåledes till tjånft, få väl för den fattige Grönländaren, fom för den yppige Indianen :

— för den eldige och uplyfte EuropéenJ fom

för39 A*

för den tröge och okunnige Jllorianen: —? för Djuren få val, fom för Månnijkan

Ingen Vrå uti Verlden år få aflägse, ingen plats få ringa, att den icke åger någre af dätta Rikets aifter, hvilkas olikä Ikapnad, ftorlek, flrg och beklädning utgöra det Al-phabet, det fåkra fpråk, fom underrättar Ofs om Deras inbördes flügtHcap, __ Deras art och natur, Deras nytta och ändamål.

Djur - riket år det fulkomligafte af alle. Defs lefvande och rörlige varelfer trifvas öfver alt.

Daggande Djuren fpridas öfver fältet: Foglarne fvinga fig i luften öfver fkogar och berg:

Fißarne (imma lekande under vatnets kru-figa bölja.

Hvad Masfa utgör icke Valfifkens kropp? hvad dyrka träffas icke hos Elefanten, Noshörningen och Bujjeln f

hvadA

hvad fnabbhet hos Hjorten, Gaf Ilen och Zebrant hvad pragt aga icke Pafogeleiu fjädrar? hvad förtråffelig ftåmma hos Näktergalen och Traßen ?

Huru konAigt utbreder Spindeln fitt Nåt uti luften?

iiuru artigt inrättar Bäfvern fin byggnad i ftrö-men?

huru härdig år icke Kamelen i öknen ? luiru nyttig år icke K enen i Nordens kallade Fjällar?

Till Månnifkans nytta och gagn hvad oräkneliga Millioner af Fijkar måfte icke årligen beföka hafvets och fjöarnes flxånder? h vilka otaliga fkaror af Flytt'foglar göra icke årligen fin påhälsning hos vår aflågfna Nord?

Elefanten år förundransvård med fin fnabel, Kameloparden med fin långa hals, Hjorten med fine grenige horn, Örnen med fin lkarpa fyn , pelikanen med fiu ftora hakpåfe,

— Fjä>41 Jfr

Fjärilen med fine prålande fårgor, Snäckan med litt tacka fl;al och dyrbara paria.

Dnx tilhör Månnilkan, at höja fin fjäl till Guds åra, då hon betracktar Gud i Hans (kapade Verk, och då hon nyttjar dem till de ändamål, hvartill de blifvit henne gifhe.

Ehuru den få fållan kännes, fållan up-fylles, år det likväl en af våre förfte pligter,

— att känna Naturen,

— att infe värdet af Naturens ftora och un-

dransvårda Kedja,

— att med andakt och beundran betrakta defs

pragt ,

— att med klokhet och eftertanka använda

defs alfter.

Naturens betraktande år otvifvelagtigt en af de åldfte,enaf de farft odlade Vetenfka-per. JVIånnifkan har i alle tider utur Naturens Riken hämtat fine behof, fine bekvämligheter, fine nöjen. Men långe dröjde det, innan denna Vetenfkap blef lyfande och månge tidehvarf

för-^ 42 Jfr*

förflöto, innan den vann fatnma underftöd, famma upmuntran, famma befkydd, fom andra defs Syftrar.

Hvilken mängd utaf Sekler behöfdes icke, för att väcka Månnilkor ur den flummer, i hvilken fördomar, mörker och tvang haHe inföft dem? Det fordrades för att af bry ra en fådan dvala, at Boktryckeri-konften Ikulle förft

upfinuas,för att utvidga Lårdomens krets: att en ny veris-del (kulle uptåckas, för att utbreda handel och frihets begrepp: att Påfvens och Fanatismens Thron ikulle ikakas, fom länge och enväldigt fjättrat både Monarker och Folkfiag, både tankar och uplysning, både nyttige uptåkter och deras tillämpning.

Naturens kännedom utvidgades med nya Länders uptåkt, hvilkas (kona och gagnande alfter retade Europeernes nyfikenhet, våkte deras beundran och förfkafFade deras lefnad nya behag.

Bo-43 Jfr

Botanister upkommo i alle länder, lärde Sällfkap inrättades, Trägårdar och Oran-gerier okades, nyttige Växter till föda och Läkedom odlades, och tidehvarfvets fållhet fördubblades.

Konungar och Förftar, Rike och Lårde förenade fig alle, att gynna Naturens kännedom, att famla defs fällfyntheter, att draga* deraf en verkelig nytta j Och pragtfulla Samlings-falar började Öfveralt lyfa af Naturens dyrba-rafle, förundransvärdafte Smycken.

Men, för att väl känna, att riktigt urftilja alle desfe oråknelige Arter: för att upftålla dem uti en naturlig ordning, behöfdes visfa Indelnings-Methoder, fom efter hand upkommo, utvidgades och förbättrades.

Den förhämfte, den ypperfte, den lätta-fte af desle Methoder hedrar, och fkall altid hedra vårt Fädernesland.

I dag, för Ethundrade Är fedan, föddes den Man 7), hvars fnille framträngt emellan

mot-^ 44 Jfr*

motgångens vågor, afundens förfåt och för-följelfens dolda klippor: fora med manligt tålamod och fortfatt ftåndaktighet uphunnit fitt ärofulla mål: fom åt fig fjelf lämnad aldrig mifsströftat: och fom underftödd vifat, hvad fnillets ftyrka förmår och uträttar.

t

.Denne Man var Linne; en Man, fom tilhört Ofs genom fin kärlek, vånfkap och välvilja: fom tiluört detta Lårohus genom fine infigter, fin lårdom, fine arbeten: en Man, fom varit ett ljus för fitt tidehvarf, en prydnad

för fitt flagte, en heder för fitt Fädernesland:

*

en grund-läggare af fin Vetenfkap, en uprig. tig vän af fine Medbröder, en Far för den Studerande Ungdomen, en verkfam och nyttig Medborgare. För fy nen hade utrullat honom med månge och förtråflfelige företräden uti qvickhet och fälfynte egenfkaper: med en fallenhet utan like för (in ålfkade Vetenlkap: ined ett ädelt mod, att fegra öfver fin tids fördomar och tvång; och med en rik förmåga,

både45

både att uttänka och att framftålla fine fynd i den angenåmafte, ofta måft öfverraskande Synpunkt.

Han omfattade alle Naturens Riken.

Alle desfe gaf han en ny rigtning, en ny method, ett nytt anfeende, fom förvånade Vetenfkapens, på den tiden lefvande, Lårare och Hjeltar.

Botaniken var i fynnerhet den, fom utgjorde Hans favorit- ftudium , hvars vidlyftig-het han lättat, hvars anfeende han uphöjt» hvars grànfor han utvidgat, hvars ftora nytta han vifat och ftadfåftat.

Det år denna, fom tilvunnit honom få almånt bifall, flåtat honom få många lagrar, och åt odödligheten invigt hans namn. Det var på denna bana, fom hans eldiga fjål, hans lifliga bildningsgåfva, hans fyftematilka fnille, hans outtrötteliga verkfamhet förnåm-ligaft utmärkt fig.

Lin-^46 Jfr

Linne föddes uti Stenbrohultt Förfam-ling innom Småland , och i fin Faders Trägård fattade han för flor as

blomfter en kårlek, fom fedan ledt honom till all den åra, han vunnit, — till a!l den höjd af aktning, tom tidehvarfvets Lärde honom vifat.

Under fortfåttningen af fine Studier uti Vexiö, Lund och Upfala $), har Natural - hiftorien altid varit hans utmärkta föremål och igenom ovanlige infigter i denna tilvann han fig alle-ftådes de Gynnare, de mågtige Befkyddare, fom, under fattigdomens tryckande brift och ovänners förf åt, ädelmodigt räckte honom den hjelp och den upmuntran, fom fordrades för att underhålla den eld, Naturen uptändt uti Ynglingens bröft. En Rothman, en Sto-bæus , en Celsius voro de Män, hvilkas förftand och hjerta voro vida öfver fin Samtids fördom och grundfatfer, hvilkas namn förtjäna, at teknas med gyllene bokftåfver.

En^ 47 Jfr*

En mödofam och farlig, men nyttig och

berömlig Rtfa til lappland, var en frugt af

Upfala Societets inrättning och Defs ynneft

/

för Vår Linne 9), fom fedan beförkte dalarne och defs fjällar, innan han anträdde fin utrikes Refa, för at, efter den tidens vana, förvärfva fig en Do&orshatt och utomlands lara, hvad brift pä gagnande inrättningar ne-kade honom hår hema, at vinna.

Uti holland,detta för Månflclig och Medborgerlig frihet, — for fin vidftråkta handel och myckna rikedom, få ryktbara, fom af fine Akademier och Lärde lyfande land, grundade var refande Landsman fit rykte, fin namnkunnighet, hviike fedan behändigt i fin tilvåxt /kulle fpridas till alle länder, till alle Lårohus, till alle Lärde, och bereda honom den Lagerkrans, fom evigt grönlkande, evigt fkall pryda Defs hjesfa 10).

En Boerhave, en Gronovius, en van Roijen, en JJurmannus, alle uti Lärdoms-

bifto*48 jfr

hiftoriens häfder odödelige Mån , omfamna icke allenalt vår refande Yngling med ynneft och kårlek; utan ftuinme öfver hans infigter, hans kännedom och bekantfkap med Naturen , up-muntra, underftödja, hedra, famt hos fin ri-kafte Landsman, Vetenlkapens ftörfte Gynnare, en Cliffort, anmåla honom fåfom Floras förfte Gunftling. Härftådes utgaf han fine förfte arbeten, hvilke uti Vetenflcapen uptåndt det ljus, fom få vidt utfpridt fig till alle verldsdelar, — fom få mycket gagnat millioner våre likar, — fom få hedrat vårt Fädernesland och beredt vår refandes lycka nj.

i

Vår Linne, ehuru mycket firad af Utlänningar, ehuru fmickrad af deras Iyfande anbud, kunde dock icke hvarken förglömma eller för altid öfvergifva fitt ålflcade Fädernesland. Högt värderad och ömt ålfkad af utrikes Lårde, återfer han fin fofterbygd. Lämnad der åt fitt egit öde, finner han ingen beundrare af fin okånda Vetenlkap; ingen Mecenat,49 Jt*

cenat, fom infer defs värde; ingen, fom bidrager til det anfeende, fom denna nyttiga Vetenfkap fnart fkulle vinna. Fläns redan utgifne, for Vetenfltapen få dyrbare ungdoms arbeten , hade tillika upvåckt emot honom en oväntad afvund, en ofört jänt fmådelfe af en Sigesbeck. med flere. Och denna hans förda hälsning, vid åfyn af en dyrkad foder-jord, var hvarken frnickrande eller upmun-trande.

Ehuru begåfvad med mycken ftyrka i fjålen, att höja fig öfver Pitt tidehvarfs mörker, fördomar och ondfka» kunde det dock ej annat, ån fmårta honom, att fe fig beiöfvad den enda fkatt, han ägde, — den han få dyrt förvärfvat, — fin heder, fin ryktbarhet. Engagerad, fufom Amiralitets JVIedicus i Stockholm, hade han nåftan befhitat.att öfvergifva fin kära Natural - hiftoria, då han yttrade fig i bref till fin vän Burmannus i Amfterdam: Æfcitlapius dat Opts, Flora excitat lantum Sigis-beckios.

D Veten-^K 5° Jfr

VktknSkapernr äro like Ömtåliga växter: de fednare fördt a vard af en flkicke-lig hand; de förre, oin de fkola gagna, om Lårofåten ikola hafva anfeende, tarfva Öfverhetens befkydd, äfven fom Lärare Defs up-muntran och belöning.

Sanningens ftyrka år val altid ftor, och oemotftåndelig feg;ar den altid i längden; men för en fådan feger behöfvas ftundom hela Sekler och denna feger år åndock altid dyrköpt utan öfverhetens tnågtiga hågn. En Huss och en Luthers Hiftorier bara vitne hårom, och alle de länder, der villofatfer och egennytta lika envift förfvaras, fom de åldfte folkflag fö?fvar-)de fine Orakler; der under få-tame, lånkte i lå^rja och overkfamhet, höljas af mörker och vidfkepelfe; der nyttige föi bättringar till utöfningen hindras och Mån-nilkors fö* ädling förfummas.

Före GUSTAF I:s tid fans uti Riket icke en enda lkickelig Läkare; ifrån Hamburg

och1 Jfr

och Lybeck hämtades Kålt Rötter, Humbla och Here nöd våndighets varor; Svenfke Bergverken drefvos ined utlåndlke händer och främmande Handelsmän riktades uti en tid, då Sven&ar,

flafvifke under utrikes Regenter, och ännu mera flafvilke under Kathollka Pråfterlkapets jernfpira, olyckelige och beklagansväide, ledo och mifströßade.

Hvilken fkulle väi önfka återfe desfe tider, denna fattigdom, denna vanmagt?

Låtom ols höja vår tack Tamhet til! För-fynen för det konunga-hus, fom ßSrtat Tyrannens valde, renat Religionens fanningar, förbättrat Rikets hushållning, upmuntrat Veten-(kaper, befordrat Konfter, Jkyddat Handel och Näringar, gynnat den fanna Uplysningen och ftadgat Underfåtares frihet, fåkerhet och välmåga.

Återkallom tillika med erkänfla minnet af de Män, fom höjde öfver fin famtids Or dagrål, inikrånkta Lårdom, Fördomar och JE-

D t^ 52 Jfr*

gennytta banat den våg, på hvilken deras efterträdare med båttre framgång kunnat fkör-da mognare frugter och, med en ftörre fan-ningens ftyrka, Ikingra de mörkare tiders föråldrade fedvanor, famt för kommande ilåg-ter bereda ljufare dagar.

I vördfamt Minne vare altid heligt en Rudbecks oförgåtelige namn. Den åldre O/o/, detta Lårofåtets ovärderlige Lärare, denne oförliknelige Polyhiftor, denne få i theoreti-(ke, lo wi praktilke Kunfltaper ojämförlige, denne för drift och outtröttelig verklamhet få högt förtjänte man, har varit den förfte, fom hårftådes grundlagt Laftarekonfien, upbygt Æa-tomifal, inrättat botanifl. Trägård, och med en ovanlig fnilles dyrka undanröjt de fö» fta hinder, fom de praktilke Vetenlkaper få ofta erfarit.

Heligt vare altid de Lärares minne, hvilke uti lyckligare tider, igenom fin lårdom och nit, igenom fnille och verklanihet befordrat^ 53 Jfr*

drat det nyttiga, hedrat fitt tidehvarf och gagnat fitt Fädernesland.

Låtom Ofs, då vi åt dem uprefe För-tjånftens Äreftoder, med värdighet underhålla den heliga eld, fom de uptåndt!

Vid det fidft förflutna Seculi början hade Vetenflcaperne ännu icke hunnit utvekla fig utur fin linda, och flere af de praktifke, fåfom

Natura! hißorien, Kemien, Fy fiken , Medicinen och Hushåh - Konßen voro dels aldeles okände, dels icke höjde till den grad, att nyttan deraf kunde fkönjas. Ett kommande Slägte fkulle förfl njuta en lycka, öfver hvars faknad det då varande nödgades fucka.

En Klingenstjerna fann vid Akade mien icke någon Lärare, fom kunde under-vifa fig i Algebern: ingen Medicinae Studiofns kunde erhålla en Doktorshatt innom Riket: ingen enda Bergman upammas. Uti Läro-hu-

fen difputerade man fefteriikt nåftan endafl

/

om meningar och ord: och Linne fann, vid

fin^54 Jfr

fin hemkomft , Ört • kun/kapen med defs Trägård ocb Orangeri bortglömd och öde, Natural-hiflo-rien och Kemien aldeles okande, famt de öfrige Vetenflcaperne lika få litet lyfcnde, fom under-ftödde och uplifvade.

Vetenskaperne lågo ånnu , äfven vid

Rikets HÖgfkolar, höljde af den tjocka dim-

ba, fom det da ingångna Tidehvarfvets up-

klarnnnde ljus lkulle fkingra , och Com, vid en

flor PRINSESSAS ankomft till vår Nord,

(kulle förfvinna för en Klingenstjerna, en

Dalin, en Rosenstein, en Wallerius, /

en L i n n E.

Vid fidan af Thronen vifade fig nu en gladare IVIorgon - rodnad , och på den fvenfka Horifonten upgick en ny Sol, fom fpridde fine välgörande (trålar öfver alt: fom gaf varma och lif åt fliickelighet och konfter, — upmuntran och befkydd åt kunlkaper och fliten.

Hennes Kongl. HÖGHET, federmera Sveriges Nådigfta DROTTNING, HOVX

S.A,55 jy

SA* "CrMXKA, öpnade for Veten-

ikaper och Korilter ett aldeles nytt tidehvarf;

och en Tessin, den ådelmodigafte Maecenas,

högaktade Snillet, upmuntrade fliten, under-

ftödde Skickligheten, och belönte Föftjånflen,

Uuan denne Srore Man, denne ojämförlige

t

G)tinare,hade vår redan vidtf»ägdade Li n n e fannolikt förblifvir en obemärkt Likare, och ,

få fom tu fen de andre, lefvat och dödt, utan

k

akt hafva lyft, utan att faknas och utan all annan fötjdnft, ån den , att i fin krets hafva verkat; utan all den åra, fom hedrat b^de honom och hans hembygd.

Men denne Vetenfkapens höge Beflcyd-dare omfattade vår ifrån Holland hemkomne Doktor Linnæus med en utmåikt ynneft och genom fittmägtiga inflytande befordrade honom till alle de Åroftullen, han fedan intagit.

/

Snart fåftades Linne, fåfoin Lärare, vid Rikets främfta Hög-Skola 13): utmärktes ped Titel af Konungens Archiater 14); dubbades t\\Riddare:^ 56 Jfr*

dare 15^r uphöjdes i AdeligtSiånd 16): hedrades med nåd och fortroende s id ett 1 ylande Hof 17): och fåg fitt

namn lui Medailler ryktbart och förevigade 18).

Uti en fa lyckelig tidpunkt, med få up-

muntrande bifall framträdde Archiater Lin-/

wc, i fin ålders muntrafte våhr, på Veten-Ikapens vidftråkta bana: ftadfåftade med nya Skrifter fitt upgifna Sy Item : ökade med nya fynd fine förre uptåkter, och med manlig ftyrka vifade värdet af en Vetenfkap, hvars nytta är lika lå allmän, fom den förut vaiit mifskänd och föraktad.

Botaniska Trägården förnyades, Oran-gerier upbygdes, Samlingsrum inrättades och Låkarekonflen vann tiadga och beftund 19). Dyrbara Samlingar förärades af Konung

Juü) OllMC SfflEDMC] GC,

Grefve Gyllenborg, af Grill och flere Vetenlkapens äJlkare 20}.

Uti den ryügen inrättade Vetenlkaps Akademien i Stockholm, valdes Linne

till57

till defs forfte Præfes-i). Sedan förräntade Han på almin bekoftnad få»lki!dte Refor till får-fkilde Rikets Lindsorter, att upföka och till alman nytta befoidra defs fårfkiida naturliga alfter 22).

/

Linnes ftora förrjånft emot Vetenfka-

pen beftod förnåmligaft deruti, att han upför-

«

de deO» bygnad på en ny, en lättare Method: — att han för den fa mm a ut-tänkte ett nåftan nytt fpråk: —- att han ftadgade bemårkelfen af hvarje ord: — att han gaf (torre fåkerhet åt Genera och triviala namn åt Species. Hvart och ett af desfe få nyttige, fom djerfve, företag hade varit tiiråckeligt, at förvärfva en Vetenikaps Reformator odödlighetens Åra och fin Samtids uprigriga tackfainhet. Fru&ifica-

tions delarne hos Våxterne voro väl förut

/

icke aldeles okände; men före Linne hade ingen vågat förkunna dem lika almånne, fom högft nödvåndige. Lika fom tufende Månni-ikor hade belkådat Himmelens lyfande Hårar af Stjernor och Planeter, utan att blifva antingen5 8 J**

gen en Copernicus, eller en Newton; lika-få hade mången vandrat på Våxt-rikets vida fält, utan at lifvas af en Linnæi Anda.

Uti fine Le&ioner foredrog han fin Veten-fkaps fat fkilde delar med ett naturligt behag, i en okonftlad ordning. De vigtige Sanningar, fom flöto från hans läppar, vitnade altid om hans djupa infigter, hans ftadgade öfvertygelfe, hans vidftråkta erfarenhet: om en värma, en ifver och en kårlek för det fanna och nyttiga , fom förtjufte hans Åhörare, — fom till-Vann honom få mànge ikickelige Lårjuigar, hvilke utfpridde till alle verldsdelar e»öt at tufende förut ofedde Naturens (katter, och up-dagat oråkneJige nya föremål till granHaung, till nytta och bekvämlighet för lefvande och kommande flågter. Igenom desla uptåkter har Geografien, Låkarekonften , Hushålsvetenika-pen och Naturalhiftorien vunnit en oväntad tilvåxt; Filologien ett klarare ljus: Filofofien blifvit höffad och förädlad. Månge förut okande Läkemedel användas nu till de Sjukas tröft:

tal-^59 Jfr

tal-rike, förut obekante födo-ämnen och frug-ter pryda nu våre bord : flere främmande tyger utgöra nu vår beklädning och en fnart oräknelig flcara af utlåndlke T åd • flag och Bloinfler förlköna vara Lundar och Plantager 23).

Upsala Larofåte , utrikes knapt kändt

till fjelfva namnet, blef ryktbart igenom Lin-/ / nes Vetenfkap, Linnes namnkunnighet:

högaktadt af utländfke Låide och befökt af

deras Söner

0

FÅderneslandett lifvadt af ädlare kån-flor, uphöjdt ur litt mörker och ledt af en ftigande uplyfning, infer fin fördel, underföker defs värde, erkänner defs nytta och begagnar defs vinfh Alman och enfkild hushållning förbättras, Fabriker och Ronder inråttas, Vetenfkaperne göra nya frarnfteg, välmåga och Sällhet utbredas och förökas,

PÅ fin ålderdom åtnjöt Archiater Lin-

t

N E den fålfynta Nåden, att emottaga Konung GTXSXJlJ? iii.s höga beförk a4), att af Ko-nungen begåfvas med en dyrbar Ört- Samling i?)

och^ 6o jr*

och hugnas med en dubbel Lon för fin öfriga lifstid 26).

Utom Riket ågde han de Lärdes enhälliga bifall; innom det fine Landsmåns almånna kårlek, fine Medbröders uprigtiga vånfkap, fine Lärjungars grånslöfa tilgifvenhet.

Såsom Lärare kånde han icke allenafl fin Veténfkap, utan fatte deri alt fitt nöje, att befordra defs framfteg,— att göra den angenäm för fine Åhörare, och nyttig för fine med-månniikor. Derpå använde han all fin tid, utan att fkingras af bi-fy flor; derpå upoffrade han hela fin lifstid, utan att fpiila den med bushåls - bekymmer. Denna utgjorde altid hans glädje: denna förljufvade alle hans dagar 27).

Hedrade en Rudbeck, både Fader och Swj,fitt tidehvarf med mångfaldig lårdom: gagnade de med outtröttelig flit, och med varma-fte nit bröto den förfta ifen: undanröjde de med ftåndagtighet de fvarafte hindren för deras Vetenfkap på detta ftålle; få har det lyc-/

kats en Linne, att i en fördelaktigare tidpunktA, 61 jfr

punkt gifva fa mm a Vetenfkap en faftare grundval, ett högre anfeeude, en oförmodad tilvåxt, en nyttig till-låmpning till almånt gagn. Han har banat den våg, på hvilken efterkommande kunna bringa Knnlkapers ljus till en högre krets, och utvidga deras nytta tiil tufende foremål. Han har pä en mindre hogd till Vishetens Tempel jämnat den bana, på hvilken andre med låttare fteg i ett klarare ljus kunnat vinna på ett höjdare ftålle, en vidftråk-tare Synkrets, (amt med den fakla han up-tåndt, fortplanta den välgörande Eld, fom fkall lyfa och gagna vårt flågte.

Tvänne Store Regenter hafva i fynner-0 / het med Konglig Nad omfattat vår Linne.

Hög ft fa I ig Konung A* ID O HP Ä

3f?IR » K X C E var de/s ftörfte . få väl, fom dels förfte befordrare till aüe de heders-flållen, på hvilke han blifvit uphöjd; och Konung Gr'VS X A* 1», har med all den Nåd upmuntrat och belönat hans för-

tjån-"V 6?.

*

tjänfter, Tom någonfin kunnat önfkas af en Underfåte och hedra en Stor Monark.

Äfven detta Rum (kall vitna derom, der Veterifbipen evigt (kal! toika denne Store KONUNGS Nåd; och der Linnes Bildflod fkall i en framtid förkunna Vår nu regerande Allernådigfte KONUNGS Vilja: att Fortjänßen

hedrat och Vetenßapen gynnat, itnderßodes, befordras.

I dag, på förtjånftens Högtid, fakne vi vål en Linne, denne förtjänte Man, i vår krets. Mer, ån 30 år äro med tidens ftröm framflutne, fedan han hedrade denne Låro-ftol. Men, Hans namn (kall lefva oförgätligt ibland Ofs: hans minne förvaras heligt i våre tideböcker: hans förtjänfter högaktas; och

— den uplyfning han beredt,

— det nit han har vifat,

— den nytta han åftadkommit,

— det anfeende han förvärfvat,

(kal tjäna Ofs till efterföljd och upmuntran!Hiftorifke Uplysningar.

1) År Infcription p5 den Medsi|le, fom Kongl. Akademien i Upfala låtit prJgla öfver Konung GUSTAF III»

Cancellariat, 5r 1764.

*

2) Infcription på den Medaille, fnm prSglades öfver Hans Maj:t, v2r nu regerande N'digfte Konung, GU-STAF ADOLPH, 3r 1796, af Upfala Akademi.

3) G.lfvo brefvet med ftora Sigillet är utaf följande innehMl:

Wi GUSTAF roed Guds N5d?f Sveriges, Göthes ocb Wendes Konung &c. &c. Arfvinge till Norige, famt Hertig till Schlesvig Hol|bein &c. &c. Göre vjtterligit, at oin Wi redan i de yngre Sreo roed huldhet och om-vlrdnad omfattat Nordens àldfta LJrofàte, Wär Academie i üpfala, SS hafve Wi ännu mera under loppet af Wür Regering varit Sorgfillige, at befordra Defs heder ocb64 Jüf

tillväxt, ett ntom Wnr egen tillfridsfiMlelfir, och den à'ran, at fullkomna hvad de tvänne Störde Konungar, hvilkas namn Wi bäre, med fä mycken omforg fokt at befrämja, Wi icke allenaft derigenom vunnit et tillfälle, at uti Würt Egit efterdöme lära \Vär Kirül]ielifle Herr Son, at högft akta den lycka, fom ätföljc-r Spiran öfv ef et uply't Folk, utan ock dageligen njure den hugnad, at fe Svenflt» Snillen höja Sig till Vettenlta.pernes fullkomliga kännedom.

At vinna desfa ändamäl , fä värdige Wärt bemödande, hafve Wi äfven underfökt alla Academiens Inrättningar och hvilka af dem kunnat fordra ändring eller for. bättring. Deribland hafve Wi funnir Botanifka Trägärden roed defs Samlingar, i ar.feende tSde till läget och Utrymmet böra flyttas till et i bägge desfe affeenden mera tjlnligit Ställe, Sä länge den lärda Werlden uti denr.a Vetetifkap endaft erkände von Linnés Lagar, upfyllde hans ftora Namn och Kunlkaper, alt hvad häruti laknades. Men nu mera, fedjn uptäkterna ökat fig , och Utlänningar, ledde af hans Ljus, börjat täfla med hans Lardsrrän, fordrar hans Minne och Academiens heder de anftaltef, hvarigenom hans fkickelige Efterträdare rr>5 kunna bibe-hälla hans företräde. I fädan affi^t hafve Wi i Näder beflutit, icke allenaft, 3t af Wära enskilta medel beförja ottkoßnaden vid anläggningen af en py Botaràfk Trå-jfr

gärd med alla nödvändiga Hus, utan ock velat dertill uplSta den vid Slottet härftädes varande Luft-Träglrd, jämte Etthundrade Tolf Quadrat alnar Jord utanför defs VSftra fida. Till följe deraf vele Wi härmed afhända Ofs och Kronan, fSfom Wi ock genom detta Wärt èpna Bref affäge Ofs och Kronan, för nu och tillkommande tider, all ägande ratt till bemälte Trägård och Jord, hvilken Wi deremot furäre Wär Academie i Upfala till evärdelig ägo och befittning, endaft med vilkor , at Trägården, till Träd, Planteringar och Alléer m. m. underhSlles i det Huck den nu är, famt at han nyttjas till det Bruk W"i honom ägne, nemligen till Botanilka orters och Växters fkotande och planterande. Thet alle, fom vederbör, hafve Gg horfamligen at efterrätta, Till yttermera visfo hafve Wi thetta med Egen Hand underfkrifvit och med WSrt Kongl.'Sigill bekräfta låtit.

Upfala Slott den 17 Augufti 1787»

GUSTAF.

(l. s.)

E. Schröderheim.

Donations -Bref får Upfala Academie uppå Slotts Trägärder

Coticordantiam teßor

Gab. Ruda Acad, Caraersr.

E66 &

Detta Donations-bref öfverlämnade Hans Maj:t Konungen med egen Hand till Akade miens Procanceller Herr Arke-Bifkopen, uti Hofftatens, Confiftorji Academici och en tal-rik mängd Äfkådares närvaro, hvarefter Grundftenen äfven af Konungens Hand lades, under ljud af 128 Ka-non-fkott. Under Grundftenen inlades af alle gSngbare mynt, famt Medaillerne öfver Konungens Kröning, Kron-Prinfens Cancellariat och LiNxé. På Koppardofan, fom förvarar desfe mynt var infcriptionen följande:

GüSTAFFUS III ut bonis Artibus et præfertim Scientiæ in Getitis landen* a Carolo Linnæo ad fiftigium eveffæ confuleret fi-mulque memorice confrcrnret aufpicia, quibus Fitins

GU STAFF US ADOLF HUS Academiam Up[allen] em tuetur, has crdes exßruere Vo~ lilit primis fua mann locatis fundament is die XVII Au-gufli MDCCLXXXFli.

4) Hans Majeftät, GUSTAF III, fom, under en längre tids viftande uti Upfala, ofta incognifo afhorde Profesforernes Leftioner och réfftan dageligen befokte Botanifka Trägården, fann den fednare infkränkt^ till fit läge otjänlig och ofund. Pä nSdigfte tillfrSgan, hura alt fkulle bäft kunna hjtlpas, behagade Konungen, med en denne Store Monark egen mildhet och fynnerlig N3d uptaga min underdünigfte onfkan , at Kongl. Slotts-Trä-gSrden mätte till Akademiens tjånft och till inrättande afJfr

en BotaniHc anläggning uplätas och öfverlämnas. Hans IVlajrt täcktes med fS mycket mera nöje och nädigfte bi-fall bekröna denna vilade ånfkan, fom Slotts Luft-Trägården endaft tjknte till prydnad for Slottet och till den ändan underhålls af Kronan med dryg koftnad, utan att nSgon/ln kunna vinna en fä Hor och utmärkt blomfter-rik prydnad, foin den fedan erhållit.

5) ReJjn .r dra dagen, efter gjord underdänig hem-ftälbn, afgi<k till Profesfor Tempelman befallning, att |frSn Stockholoi ankomma till Upfala och att uprätta ritning pä den tillärnade bygnaden, hvartill fore höften gräfning fitedde och grunden med underflag af bjälkar lades. Arbetet forcf.ittes fedan med drift och ftvndfamhet under

tø

de följande 5rtn.

6) Sanningarne utaf Tnfetter, Snäckor, Coraller, (Vter m. m. fom fordom af Hän nes M»j:t, Drottning LOVISA ULRIKA blifvit uti Holland upköpte, till ftör-re delen af Sebas Samling, och fom förvarades pä Drottningholm, blefvo af Kongl. Maj:t GUSTAF ADOLPH nàdigft donerade, 5r 1802, till Upfala AkaJemie och fam-ma 3r af mig hit transporterade , famt fedan uti det öfre Samlingsrummet ordenteligen upftälde och inventerade.

Arcb. Back fåger väl i litt Åminnelfe-Ta! öfver Lin Ht1 p. 58, cä ban talar om Natural - Samlingarna pü Drottningholm, att de höllos i den ordning, fom Lin68 jfr

neeus flålt dem, efter 'defs upgifna befkrifnmgar, ali ieknadt med hans namn. Men, dS Kongl. Maj:t Ir 1802 i nåder behagat {kånka Infetterne, SnSckorne, Coraller-ne, famt Kalms och Hasftlquißs örtfamlingar, fans, u-tom dem Profesfor 01. Swartz nyligen S SnSckorne pä-kiiftrat med tryckte etiquetter , icke ett enda namn pä rSgre af alle desfe Naturalier af Linnes hand. Jag fökt« väl med ytterfta noggranhet, att finna r.SuOrftäd^s något namn päfkrifvet med Linnæi egen ftil, fom var mycket fin och gandta känbar; men kunde icke pS ett enda ftälle uptäcKa tninfta fpär dertill. Infe6verne vofo i fynnerhet illa medfarne och fönderfallne, utan nügon betydande ordning o^h till en del felande, enligt förtenningen i Mufceo Regince.

7) Carl Linnæus föddes år 1707 d. 13. Maji, efter gamla Stilen, uti Råshult By. Fadren Nicol. Linnæus var dS Comminifter uti Stenbrohults Förfamling och blef fedan Paftor derft|des. Modren var Qiriflxna Brodersonia.

8) År 1717 fSndes ban till Vexiö Skola, hvarifrän ban afrefte till Akademien i Lund 1727 och fedan till Ltpsala 1728.

9) Refan till Lappmarken förrättades 1732 och (etføn til! Daca fjällen J734.69 jfr

ro) Ankom till Holland 1735 och blef promove-rad Medicinae Doctor uti Hardekvyk famma Sr.

11) Under viftandet i Holland utgafs pS trycket ?ldraförft

1735. Ststäma Natura, uti Leiden , i ftor Imperial-

folio; p3 14 fidor innefattades dl alla tre Na. turens Riken.

»

1736. Bibliotheca Botanica, Amfterd. g:o p. 153. Fundamenta Botanica, Amft. 8:0 P» 36. Methodus coninnandi Hiftor. Leid.

Musa Cliffortiana, Leid. 4:0 p. 46. T. 2. xn.

1737. Critica Botanica, Leid. 8:0 p. 270. Flora Lapponica, Anaft. 8:0 p. 372 T. 12 aen. Genera Plantarum, Leid. 8:0 Corollarium Generuin.

Hortus Ciiffortianus, Amftelod. Fol. p. goi. T. 36. æn,

1738. Classes Plantarum, Leid. 8:0.

12) Sedan han befokt på kort tid bSde England och Frankrike, hemkom han till Sverige om höften 1738.

13) Utnämndes 1741 efter Roberg fcill Anatomi» och Medicioæ Profesfor, men bytte fedan 1742 Profes. fion med Rosenstein, fom dS efter Archiater Rud.-Peck var Medicinæ och Botan?«*e? Prrfesfor.^ 7° Jfr

14) År 1747, utaf Konung FREDRICH.

15} Af Nord -ftjerne.Orden, utaf Konung ADOLPH FREDRICH, 1753.

16) Ar 1757.

17) Honom vifades det nådiga fårtroende, att på de Kongl. Luft Slotten, i ordning ftålla och befkrifva Deras Majeftåters, Konung ADOLPH FREDRICHS och Drottning LOVISA ULRIKAS dyrbara Natural-Samlinger, öfver hvilke blifvit utgifne:

. Museum ADOLPHI FRIDERICI. Stockb. 1754. fol. Moseom Reginæ LCDOVICÆ ULRICÆ. Stockh. 1764. 8-o.

Mufeum Tesfinianum , var redan förut utgifvet i Stockh. 1753 i folio.

1773 forordnades ban, att vara Ledamot af Bibel-

Coramisfionen.

18) En Jetton präglades 1746, till Linncs ära, dedicerad till Grefve Tessin.

En annan af Vetenfkaps-Akademien f 1758.

och en Medoille 1780 utaf Konung GUSTAF III. eftef

». * *

Lin Nes dod 1778.

39) Igenom Grefve Carl Gyllenborgs, Akademiens då varande Cancellers håga fårforg, uprättades 3 nyo den ödelagda Botanilka Trägärden, hvilken redan år

1655, af Profesfor Olof Rudbeck blifvit anlagd,* men71

i-joi med Upfala Stad afbrunnit. Ett nytt och för den tiden nog rymligt Orangeri upbygdes och ett litet rum for Samlingar inrättades.

20) Dupletterne af Konungens Samlingar (känktes till Akademien och desfe ökades af Grefve Gyllenborg, Grill, Petræüs, Lagerström och Ahl-strömer, fom fes af mine Disputationer om Mufæum Naturalium Academiæ Upfalienfis.

21) År 1739, hvilket Prefidentfliap tillföll igenom Lottning emellan de fyra förfte Akademiens Stiftare och nedlades med ett Tal, hället om Märkvärdigheter i-bland Injrkteme.

22) Ölandska och Gottländska Re/an utkom >745.

wf.stgötha Refan 1747 och

Skånska Refan 1751, alle uti Stochholm, in 8:0.

23) Efter hand utkommo följande Skrifter:

Flora Sveeica. Stockh. 1745.

Fauna Svecica. Stockh. 1746. 8:0.

Flora Ceilanica. Stockh. 1747. Sto.

Hortus Upfalienfis. T. I. Stockh. 1748. 8:0.

Materia Mtdica. Stockh. 1749. 8:0.

Philosophia Botanica. Stockh. i75r. S'o.

Species Plantarum. Stockh. 1755. 8:0.

Delixeatio Plantce. Upfal. 1758. 8:0.

Genera Màrborum. Upfal. 1763. 8:0.7* ^

Clavis Stockh. 1766. 8:0.

Mantissa Plantarum I. 1767 och

altera 1771. Stöckl). 8:0.

180 Akademifke Disputationer.

*) LiNNé valdes till Ledamot af de flåfte in- oeh Ut-låndike Vetenfkaps Akademier och Lärde S3llfkap; och flere Utlänningar räknades bland hans Lärjungar.

24> PS defs Landtgård, Hammarby, en mil ifrän Upfala,

25) IfrSn Surinam, 5r 1774, inlagd uti Spiritu vinit famlad af 6fv. Dalberg och förärad åt Konungen.

v

26) Jämte förläning af Hubby, Akademien tillhörige hemman uti Dannemarks Sochn, bredevid Hammarby, fot defs Gifta Döttrar.

17) Lyckligt m» det Lärofäte med Ikäl (kattas, fom ager mSnge, om ej alle, fädane Lärare!

28) Rördes forft af Slag 1774; fick fedan deraf nytt Anfall med Lamhet och Mäl-loshet 1776 och lämnade detta jordilka den io:de Janüarii 1778» vid en Xlder af 70 är och 8 månader.

Utaf Vänner och Larjungar 3r fedan, uti Upfala Domkyrka, en Minnes - VSrd af flipad Elfdals - Porphyr, med hans Medaillon, upfatt bredevid hans Graf.